gelist is geworden en is gaan rondreizen, wat met een behoud van het diakenambt te Jeruzalem niet vereenigbaar was.

Ook de opmerking, dat zulk een aftreding in strijd zou wezen met de verklaring door hen bij bevestiging afgelegd, dat zij in zijn hart gevoelen door God en de gemeente tot dit ambt geroepen te zijn, houdt geen steek. De roeping tot het ambt houdt niet in, dat men *levenslang* in het ambt moet blijven. Wie door onze Koningin geroepen wordt tot het ambt van burgemeester, wordt niet levenslang burgemeester, maar moet om de zooveel jaar herbenoemd worden. De verklaring bij de bevestiging wil alleen zeggen, dat men niet eigenwillig dit ambt aanneemt, ook niet alleen omdat de gemeente ons roept, maar omdat God zelf door de gemeente ons geroepen heeft.

Is er dus op grond van de Schrift over dit vraagstuk geen stellige uitspraak te doen, omdat de Schrift ons hieromtrent geen nadere verklaring geeft, dan heeft de Kerk ook de vrijheid om deswege naar haar inzicht bepalingen te maken. En dan is er zeker veel, wat voor de regeling, die van meet af in de Gereformeerde Kerken is ingevoerd, om de ouderlingen en diakenen *niet* voor hun leven te kiezen, pleit. Vooreerst, dat de taak van het ambt, vooral wanneer de ambtsdrager daarbij nog een gewoon beroep heeft waar te nemen, zooals dit met de ouderlingen en diakenen het geval is, (maar niet met de predikanten), te zwaar is om voor het leven te worden vervuld. Dat is dan ook het motief, dat voorop wordt gesteld door onze vaderen. Indien men ouderlingen en diakenen had, die zich *geheel* aan het ambt konden wijden, zou de zaak anders staan.

In de tweede plaats, merkten onze Vaderen op, wordt door deze aftreding voorkomen, dat er een soort hierarchische macht, een regentenclub, zich in den Kerkeraad vormt. Juist de verplichte aftreding maakt, dat de gemeente voortdurend toezicht houden kan op de ambtsdragers, doordat zij degenen, die minder goed dienen, door anderen vervangen kan. En in de derde plaats wordt door deze verplichte aftreding aan de andere krachten en gaven, die God in de gemeente schonk, gelegenheid gegeven ook in het ambt te dienen. Anders worden deze gaven ongebruikt gelaten, wat zeker niet de bedoeling des Heeren kan zijn, die deze gaven ons schonk.

Natuurlijk kunnen we dit heele vraagstuk hier niet in den breede ophalen. Maar we hopen door dit korte antwoord onzen vrager tevreden te hebben gesteld.

Tot ons leedwezen moet wegens gebrek aan plaatsruimte ons artikel over de Grondwetsherziening tot de volgende week overstaan.

Dr. H. H. K.

Leestafel.

1. Dr. v. d. Valk, Rector van het Marnix-Gymnasium, Kribbe, Kruis en Kroon. Uitgave van J. H. Kok te Kampen.

Reeds in 1904 gaf Dr. V. d. Valk een Hollandsche overzetting van een Duitsche bloemlezing uit de, ook ten onrecht bekende, liederen van den Duitschen predikant Gerok.

Van Gerok dien ik, nu al jaren geleden, het eerst uit zijn dichtbundelije Palmblätter als christendichter leerde kennen en waardeeren.

De Duitsche bloemlezing van Ernst Gebhardt met als titel: Friedensgrüsse aus Geroks Liederen kende ik niet, Kennismaking met haar Hollandsche vertaling heeft de waarde, die ik aan Gerok's poëzie toeken, nog verhoogd.

Ik ben het dan ook goed eens met mijn ouden vriend V. d. Valk wanneer hij schrijft: »De liefelijke poëzie van den in Duitschland beroemden, en ook hier niet onbekende christendichter Gerok biedt groote bekoring".

De titel, dien de vertaler koos, wordt door hem toegelicht met: »Deze bloemlezing geeft als het ware 't aardsche leven van Jezus in het lied: Christus komst in de kribbe, Zijn bede op Thabor, Zijn toeven in Bethanië, Zijn lijden en opstaan, Zijn vraag aan Petrus, Zijn woord tot de jongeren, Zijn kroning als koning, — in eenvoudige en aangrijpende verzen wordt het verteld".

Maar de bloemlezing biedt toch meer, dan deze door den vertaler er voor gekozen titel zou doen vermoeden.

Gebhardt las uit Geroks liederen-schat ook nog andere liederen saam dan die het aardsche leven van onzen Heiland bezingen en ook deze liederen nam Dr. v. d. Valk in zijn vertaling op. Liederen, die ons menschelijk leven bezingen en wel zóó, »dat aan de hand van Gods Woord troost en bemoediging in druk U toekomen, en het zien op Jezus in dagen van voorspoed u door voorbeeld wordt voorgehouden«.

Bovendien voegde v. d. Valk tusschen de 26 Geroks-liederen nog 3 in van andere Christenzangers.

De Rector van Rotterdam's Marnix-Gymnasium, die niet alleen Cassicus maar ook Nederlandicus is en daarbij *flair* heeft voor kunst, ook voor woordkunst, gaf het oorspronkelijk in 'n Hollandsch terug dat, ook door esthetische verzorging, weldadig aandoet.

Liederen moeten gezongen.

Gebhardt zette deze Gerok's-liederen op muziek, Fritz Tollig deed het de drie anderen.

Zoo voor gebruik in huis als in Zangvereenigingen kan ik dit boek, dat hier in 3en vermeerderden en verbeterden druk voor mij ligt, aanbevelen.

2. G. Schrijver, De Lichte Last. Tweede druk van J. H. Kok te Kampen.

In 2en druk ligt thans dit boek voor mij.

Eindelijk!

Want het verwondert mij, dat er niet eerder een nieuwe druk van kwam.

De heer G. van As, die zich ook nu achter den schuilnaam Schrijver verbergt, is met deze roman onder die christelijke bellettristen, welke tot de Nieuweren behooren, terstond op het eerste plan geraakt. Ik herinner mij hoe, kort na de verschijning, een der Meesters onder de Nieuweren er in het Handelsblad 'n enthusiast artikel over schreef. En niet alleen de zuivere beelding van personen en situaties, maar ook wat hij, de niet-christen, noemde de: »mystiek" der Christelijke levensvisie, hadden in De Lichte Last dezen Meester getroffen en zijn geestdrift gewekt. Toen het boek in 1sten druk verscheen heb ik in de Heraut een uitvoerige beschrijving en gunstige beoordeeling er van gegeven.

Aan mijn oordeel van toen heb ik, hoe betrekkelijk vèr dit ook in 't verleden ligt, niets te heffen.

Ook nú nog kan ik het niet anders zien dan dat Schrijver's De Lichte Last, in onze Christelijke belletrie zijn waarde zal behouden.

'n Hoogdanigheid des te hooger aan-te-slaan, wijl de markt dezer belletrie met zoodanige pres alles niet overvoerd is.

3. J. A. Wormser, Palestina en de Bijbel, naar het Engelsch van Dr. James Neil. Tweede druk. J. H. Kok, 1920, Kampen.

'n Boek niet op het gebied der fraaie, maar der nuttige letteren.

'n Studieboek.

De Engelsche geleerde Dr. James Neil kende Palestina door eigen, veeljarige aanschouwing en had daarbij eerbied voor den Bijbel als Gods Woord. Alles wat bij van het land en volk zag diende hemzelf tot beter verstand van de Schrift. Om dit alles ook voor anderen dienstbaar te maken, schreef hij een viertal werken, die in Engeland en Amerika, blijkens de vele hèr drukken en groote oplagen, een gunstig onthaal vonden.

En Dr. Neil deed ook meer.

In 1912 gaf hij een met 32 platen versierd prachtwerk uit, voor het grootste deel samengesteld uit aanhalingen van zijn vier vroeger over Palestina geschreven werken, en wel onder den titel Everyday life in the Holyland.

In dit werk uit 1913 zijn echter de platen hoofdzaak, de tekst bijzaak.

De heer Kok, die van Dr. Neil het recht had aangekocht diens werken over Palestina in Nederlandsche vertaling uittegeven, droeg aan den heer J. A. Wormser op, uit die werken één boek saamtestellen van niet te grooten omvang.

Wormser, die deze hem opgedragen taak serieus wilde vervullen, maakte bovendien nog gebruik van het werk dat Dr. Geikie, een andere Engelsche geleerde, onder den titel: The Bible and the Holy Land had uitgegeven en koos voor het door hem, met zijn altijd welversneden pen, te schrijven boek als titel: Palestina en de Bijbel.

Met zijn klare toelichting van zeden, gewoonten en beeldspraak in de Heilige Schrift, zijn 23 opheldrende penteekeningen van C. Coppenol en zijn lijst van aangehaalde en besproken bijbelplaatsen, is dit boek een betrouwbare gids voor predikanten en studenten, onderwijzers op christelijke en op Zondagsscholen.

Dat de uitgever Kok er een 2en druk van gaf pleit wel voor de bruikbaarheid van Wormser's Palestina en de Bijbel.

G.

Voor Kinderen.

GASPARD DE COLIGNY.

(1519—1572).

I.

Wie onlangs in 't stedelijk muzeum te Amsterdam de tentoonstelling bezocht over Louise de Coligny en haar tijd, dacht zeker bij meer dan een bizonderheid aan haar beroemden vader; het eerste van de slachtoffers der duizenden martelaren, in den Bartholomeus nacht.

Maarschalk de Chatillon had drie zonen, Odet, Gaspard en François. De tweede werd voor den geestelijken stand bestemd.

Mevrouw de Chatillon, Louise de Moutmorency, stelde na den dood van haar echtgenoot haar kinderen onder voogdij van haar broeder den connetable, hoofd van het Fransche leger.

't Bleek aan zijn oom, dat Gaspards aanleg, genoegens en smaak hem zeer geschikt maakten voor een militaire loopbaan; en dien overeenkomstig werd de jongeling aan het hof als page opgenomen.

Reeds had de paus een kardinaalshoed voor hem bestemd, die nu ten deel viel aan Odet, den oudste van het drietal.

Aan het losmaaige hof der Valois was Mevrouw de Chatillon wegens haar oprechte vroomheid en zuiverheid van zeden geëerd, als een heilige. En haar zoon? — Hij onderscheidde zich van zeer velen door de degelijkheid zijner grondbeginselen, zijn rechtschapenheid en strengheid van zeden.

Aan het hof ontstond tusschen hem en François van Lorraine, den lateren hertog de Guise, een innige vriendschap; echter niet als die van Jonathan en David, want.....loopen we niet vooruit.

In 1544 gewond in den slag bij Cerisolles, een overwinning op Karel V, waar Caspard èn moed èn vernuft had betoond, werd hij daarom tot ridder geslagen.

In 1547 trad hij met Charlotte de Laval in het huwelijk en benoemde Hendrik II hem tot opperbevelhebber der infanterie.

Coligny schreef in die kwaliteit een reglement van discipline, waaraan hij met heilzame vastheid zóó de hand hield, dat sedert het Fransche leger een leerschool der eere werd. De titel en waardigheid van admiraal kreeg de krijgsmanwetgever voor dien arbeid als belooning van zijn vorst. 1552.

Filips II hervatte onder 't opperbevel van den hertog van Savoye den oorlog tegen Frankrijk.

De overwinning bij Renti op Filips II behaald, waarvan de hertog de Guise en de Admiraal elkander den roem betwistten, verbrak voor immer den band der vriendschap en genegenheid, die hen verbonden had; ja 't veranderde van de zijde der Guises in verbittering en haat, die eerst alleen door politieke, later ook door godsdienstige gebeurtenissen, bloedige rampen na zich sleepten.

De vrede tusschen Filips II en Hendrik II duurde niet lang. De hervatte vijandelijkheden brachten Frankrijk in groote gevaren, gaven Coligny opnieuw gelegenheid zijn krijgskunde te toonen en onder de wonderlijke leiding van 's Heeren voorzienigheid werd hij door den rampspoedigen afloop tot het gelouf gebracht.

De hertog van Savoye na Vervins belegerd, geplunderd en verbrand te hebben, sloeg 't beleg voor Guise. Dit bleek slechts een voorwendsel om de aandacht der Franschen af te leiden. Na enkele dagen brak hij op en richtte het gansche leger naar Saint-Quentin; kon hij die stad innemen, dan lag de weg naar Parijs open.

De connetable kwam 28 Juli met zijn troepen en meende alle krachten voor het behoud van Saint-Quentin te moeten inspannen, hiermee stemde Coligny ten volle in. 't Was reeds te laat. De Engelsche hulptroepen van Filips waren reeds in de nabijheid.

Coligny vloog zijn troepen vooruit en bereikte de stad, die hij door zijn vernuft hoopte te behouden of, moest zij vallen, haar tot te deelen.

De stad ligt op een hoogte nabij de Somme. Zij had verscheidene voorsteden, omgeven door boomgaarden en tuinen. De inwoners, nijvere lieden, genoten over het algemeen welvaart. Van drie zijden kloste een meer om de stad, de breedte en diepte er van waren zeer ongelijk, maar de stad kon geen langdurig beleg uithouden; dat wist Coligny en de kommandant bevestigde dit.

Twee Augustus in de veste gekomen, deed Gaspard verscheidene uitvallen met 't doel een pad te ontdekken, waardoor mannen en munitie konden binnen komen.

't Meer, gedeeltelijk moeras, zoo berichtte de admiraal den connetable, had een pad; verder zouden er uit de stad schuiten en booijes op het water zijn om mannen in Saint-Quentin te brengen.

Van de 800 der bezetting waren reeds velen gesneuveld; de inwoners het beleg moede en vaak moedeloos. Coligny zond alle onnutte monden weg; sloot de vrouwen in de kathedraal en de andere kerken op, daar zij door naar tranen en klagen den mannen den moed benamen.

De connetable in persoon poogde de versterking over en door het meer in de veste te brengen. Zijn geoefend oog had den hertog van Nevers met een paar duizend bij een doortocht laten postvatten, opdat als het leger moest wijken deze doorgang in zijn macht bleef.

De geheele tocht mislukte.

De mannen, die door het water aan den overkant kwamen, konden tegen den steilen, puntigen oever niet op; de boten werden overladen, sommige zonken, andere sloegen om; een kleine versterking der bezetting gelukte slechts.

Intusschen haalde Egmond door een vurige toespraak den hertog van Savoye over om den connetable den terugweg af te snijden.

Nevers had strikte orders niets te doen alvorens de geheele macht nabij kwam; en slechts met moeite bedwong hij zich om den kamp van één Franschman tegen vier Spanjaards of Vlamingen niet te wagen.

In den tijd van een groot uur, lag de helft van het Fransche leger ontzield op het slagveld.

De bloem van den Franschen adel was gesneuveld of gevangen genomen, zelfs de connetable. Sedert Crecy en Azincourt zag Frankrijk niet zulk een nederlaag, leed het niet zoo'n zwaar verlies.

Intusschen versterkt met nog 150 kletsnatte soldaten, hem door een visscher toegevoerd door het meer, hield Coligny nog stand. Zijn moed en doorzicht, de geestkracht van zijn broeder d' Andelot deden wonderen.

Den 27e Augustus bestormden de Spanjaards vier van de elf bressen; want door middel der loopgraven, hadden zij tevergeefs gepoogd binnen te geraken.

De inwoners posteerden op de wallen, de soldaten in de bressen.

Door een toren, zwaar van bouw, daarom onbezet gebleven, kwam de vijand binnen. Coligny snelt er heen 't zwaart in de vuist! Eerst neel alleen toen met vier mannen en een page houdt hij stand. De vijand groeit steeds in aantal, ten laatste moet Coligny zich gevangen geven en wordt door een mijngang naar den hertog van Savoye gevoerd.

't Gevecht duurt voort in de straten, bemoedigd door de uitroepen van d' Andelot, doch ook hij moet zich overgeven.

Op Spaansche manier wordt een afschuwelijk bloedbad aangericht.

Drie dagen en nachten worden de huizen leeggeplunderd; de bewoners vermoord; de bewoonsters naakt uitgeschud om verborgen schatten op haar lichaam te zoeken. De ongelukkigen zagen zich de armen afsnijden bij het minste verzet.

Daarna sloot men de overlevende vrouwen en kinderen in de kerken op, behalve in de kathedraal. Daaruit werd de kist met het gebeente van Laurentius gehaald, die met het hoofd van Gregorius in plechtigen optocht naar de tent des konings gedragen werd. Een altaar daar opgesteld zag de kisten er naast geplaatst en dagelijks worden daarvoor missen gelezen. Filips geleek een, die een grooten buit vindt, nu hij deze kostbare reliquien in zijn bezit had.

Het koninklijk paleis bij Madrid, dat Filips liet bouwen, het Escurial, vertoont ter eere van den vromen martelaar, die gewis de afgoderij met zijn gebeente, zou verfoeid hebben, den vorm van een rooster; dewijl te Rome Laurentius, de diaken, aldaar op een rooster levend gebraden was.

De vrouwen werden over de grenzen Frankrijk ingejaagd, te voet, beroofd van alles, geescorteerd door cavalerie, opdat geen Fransch schepsel, als Saint-Quentin herbouwd werd, daarin zou gevonden worden. De geheele stad verbrand, werd als een reusachtige puinhoop verlaten.

Den krijgsgevangenen werd de smart bespaard, dat de vijand naar de hoofdstad optrok.

Filips draalde en liet de vrucht van Egmonds koene daad geheel verloren gaan. Tot zoover deze oorlog.

't Zou ons te ver van Coligny afvoeren, die den weg op naar de Nederlanden werd gezonden, om te Sluis in Zeeuwsch-Vlaanderen het einde zijner gevangenschap te wachten.

Hij werd zwaar ziek en kwam den dood nabij. De Heer, die geen menschen noodig heeft, maar ze wel gebruikt, deed het doodsgevaar wijken.

In zijn zwakken toestand kwamen gesprekken met d' Andelot, die reeds lang de Hervorming omhelsd had, hem met vele woorden zijner echtvriendin voor de aandacht en willende zekerheid hebben, liet Gaspard zich de Heilige Schrift brengen.

Gelukkig dat zijn leermeester hem uitstekend in het Latijn geoefend had, met het oog op zijn oorspronkelijke bestemming. Nu kon Coligny de waarheid in Gods Woord naspeuren. God heiligde deze onderzoekingen aan zijn hart en als de krijgsman van Hendrik II 1559 bij den vrede van Cateau-Combresis in zijn vaderland mag wederkeeren, komt hij te Chatillon terug als een krijgsheeft van Jezus Christus, Dien hij voortaan met zijn gansche leven wil dienen.

(Wordt vervolgd.)

Hoogenbirk.

Buitenland.

Engeland. De »Free Catholicism" beweging.

Er is in Nonconformistische kerken, d.w.z. die Protestantsche kerken in Engeland welke niet tot de Episcopaalsche Staatskerk behooren, een »Vrije Katholieke" beweging ontstaan, waarvan de leider Dr. Orchard is. Wat deze doctor met zijn medestanders beoogt, is hetzelfde wat het streven is van de Ritualisten in de Episcopaalsche Kerk. Er wordt aangestuurd op vereeniging met de Episcopaalsche kerk, maar ten slotte komt men in de Roomsche kerk te recht. Dit wordt wel door de leiders van het »Free Catholicism" ontkend, en dat zoo stellig mogelijk, doch de historie van de Ritualistische beweging in de Episcopaalsche Kerk heeft duidelijk geleerd, dat velen die Roomsche ceremoniën en leeringen in hunne kerken invoeren, tot de Roomsche kerk overgaan — zoowel predikanten als gemeenteleden. Al beweerden zij te voren, dat zij er niet aan dachten Roomsch te worden, maar slechts begeerden terug te keeren tot de kerk voordat zij in een Grieksche en Latijnsche verdeeld was, het groot aantal overgangen tot de Roomsche kerk bewees, dat de Ritualistische denkbeelden toch tot Rome leidden.

Het schijnt dat door de voorstanders van »Free Catholicism" vooral het symbolisme op den voorgrond wordt geplaatst. De mannen van het Ritualisme in de Episcopale kerk begonnen voor een negentig jaar de aandacht te vestigen op het feit, dat in de Episcopaalsche kerk het ambt niet gewaardeerd werd gelijk het behoorde, doch Pusey en zijn medestanders ijverden daarbij voor een herstelling van het ambt in Roomschen zin. De mannen van het »Free Catholicism" eggen den nadruk op de schoonheid van de symboliek. Een klein vlugschrift, dat onder de predikanten der vrije kerken wordt verspreid, draagt tot titel: »*The Suicide of Nonconformity*" (de zelfmoord der Nonconformistische kerken). Door de symboliek te verwaarloozen zouden de vrije kerken haar eigen graf delven. En zeker heeft het beroep op het aesthetisch gevoel iets verleidelijks. Maar er ligt een groot gevaar in. De Roomsche kerk heeft veel van den Oud-Testamentischen eeredienst overgenomen. Doch de waarheid gehuld in een donker laken kleed, is beter dan de dwaling gewikkeld in goud en schatlaken. Mochten de mannen van het »Free Catholicism" dit inzien. Het Engelsche volk heeft iets anders noodig dan een eeredienst, die door schoonheid van vormen het volk zoekt te lokken.

N.-Amerika. Het gevaar voor de Christelijke scholen in Michigan afgewend. Ds. Bultema in Grundy Center.

In Michigan is de Vrije Christelijke school in groot gevaar geweest. Er was een »amendement" of wetsvoorstel ingediend, met de strekking alleen de openbare school te dulden en alle vrije en daarmede ook de Christelijke scholen te verbieden. De Gereformeerden van Michigan hebben zich met al hun kracht daartegen geweerd, daarbij moedig bijgestaan door de Roomschen, de Lutherschen en de Adventisten. Ook vele mannen van liberale beginselen, die met de bijzondere Christelijke scholen niet sympathiseeren en voor de »public school" zijn, hebben tegen het wetsvoorstel gestemd, zeker in de gedachte dat in een land, dat zich beroemt het klassieke land van de vrijheid te zijn, de vrijheid van hen die een Christelijke school voor hunne kinderen begeeren, niet aangerand mocht worden.

De actie voor het behoud der vrije scholen is door het geheele land moreel en financieel gesteund. In *De Wachter* wordt daarvoor dank gebracht met de toevoeging: »Maar bovenal past ons ootmoedige dank aan God die onze gebeden wilde verhooren".

De volledige uitslag van de gehouden volksstemming is nog niet bekend. Van de 2700 districten waarin de staat Michigan verdeeld is, was op 10 November het resultaat van 1600 districten bekend. Maar het staat vast, dat de overwinning behaald is. Hoewel aan den vijand de nederlaag werd toegebracht, kan men niet zeggen dat die nederlaag eene verpletterende was. Daarom zal het zaak zijn waakzaam te blijven. De revolutionaire denkbeelden woekeren voort.

De door de Synode der Chr.-Geref. Kerk wegens zijn gevoelens omtrent het duizend-jarig rijk afgezette Ds. Bultema heeft op verzoek van de studenten te Grundy Center gesproken. De te Grundy Center gevestigde school tot opleiding van Dienaren des Woords, gaat uit van de Chr.-Geref. Kerk. Het heeft menigeen geërgerd, dat de studeerende jongelingschap Ds. Bultema in de gelegenheid gesteld heeft zijne Chiliastische gevoelens uiteen te zetten, daarbij inteekening op zijn blad *De Bereër* vragende. Nu kan men in het midden brengen, dat de studenten van Grundy Center Ds. Bultema hebben uitgenoodigd om een lezing voor hen te houden, niet uit sympathie voor diens gevoelens, doch alleen om op de hoogte te komen van hetgeen hij leert. Maar in *De Wachter* wordt medegedeeld dat Ds. Bultema »de Godsdienstige verrichtingen van het college had geleid". Dat is bedenkelijk. Het is alsof de studenten van Grundy Center daarmede wilden te kennen geven: »Wij erkennen de afzetting van Ds. Bultema niet".

Winkel.

Ingezonden Stukken.

(*Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.*)

Kootwijks Scholen.

Mag ik de vrienden van het Christelijk onderwijs er eens vriendelijk op wijzen dat onze scholen groote behoefte hebben aan steun?

Wij moesten te Kootwijk een nieuwe school bouwen die ruim f 20,000 kost, en nu moeten wij ook in alle geval tot 1922 zorgen voor de rente van dat bouwkapitaal, daar eerst met 1922 de Burg. Gemeente rentevergoeding zal betalen volgen de wet.

Bijzonder zwaar zijn nu onze zorgen, en nu komt er belaas in de laatste weken geen enkele gift bij mij in. Vrienden, vergeet toch in deze moeitevolle tijden Kootwijks Scholen niet.

Ds J. H. Houtzagers, voorz: penningm.
Velperweg 88, *Arnhem.*
Giro No. 31724.

Den Haag, 4 Dec. 1920.

Aan de Redactie van *De Heraut voor de Gereformeerde Kerken in Nederland.*

Geachte Redactie,

Ten aanzien van de faculteiten maak ik geen onderscheid.

Tegen het volgen van mijne colleges door hoorders van vrijzinnigen huize heb ik geen bezwaar.

Moest echter de rechtsgeleerde faculteit der Vrije Universiteit ook dienen b.v. tot *opleiding* van vrijzinnige woordvoerders — dan verzoek ik vermoedelijk zelfs, van mijn hoogleeraarsambt ontheven te worden.

Als daartoe door mijn beginselen onbekwaam.

Hoogachtend,

Uw dw.
D. P. D. Fabius.

Professor Fabius ontwijkt ook nu weder de quaestie, waarom het gaat. Door hem was niet beweerd, dat de Theologische faculteit geen personen mocht opleiden tot het predikambt in de Hervormde Kerk, maar dat het bijwonen der *colleges* door studenten uit de Hervormde Kerk gevaar zou opleveren voor de *professoren*, die dan allicht het heilig toornen tegen de Synode der Hervormde Kerk zouden nalaten. Blijft dus de vraag, of dit gevaar dan alleen bestaat voor Professoren in de Theologie, maar niet voor Professoren in de andere faculteiten, voor wier colleges Prof. Fabius wèl wenscht, dat zij ook door studenten van andere richting zullen bezocht worden.

Dat voorts de opleiding tot *liberaal* woordvoerder (zou een Faculteit daarvoor ook kunnen dienen?) iets heel anders is dan de opleiding tot *Gereformeerd* predikant in de Hervormde Kerk, zal wel ieder duidelijk wezen.

Hiermede sluiten we deze discussie. Op deze wijze brengt ze ons geen stap verder.

H. H. K.

Officieele Gerichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons uit Appingadam:

De Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag is toch een echt democratische vereeniging. Dat werden wij op 1 December zoo heerlijk gewaar.

Wij hadden hier eene samenkomst van leden en begunstigers dezer vereeniging waarin de belangen werden besproken en allerlei vragen gedaan en behandeld.

Niet uit ongerustheid omtrent de theologische of andere faculteiten, maar uit belangstelling en liefde voor de stichting ons van den Heere gegeven, en die daarom vooral, daarom in de eerste plaats de medewerking vraagt van allen die den Naam des Heeren belijden.

Een der broederen, die van 1874 af geregeld las wat door Dr. Kuyper werd geschreven en na 1880 voortdurend met hem in aanraking kwam, niet het minst door den arbeid aan de Vrije Universiteit, leidde de bespreking in. Geen wonder dat eerst eenige oogenblikken aan de nagedachtenis van den stichter der Vrije Universiteit werden gewijd. Spreker noemde o.m. Dr. Kuypers houding tegenover zijn „medewerkers" minzaam en trouw. Roemde de correctheid in het werk, de promptheid in het houden van afspraak, het steeds vooruit-zijn met zijn werk, enz.

Daarop werd behandeld „10 jaren uit den zeventig-jarigen strijd".

Wat heeft Dr. Kuyper geleden en gestreden, vooral in de jaren 1876—1886. Reeds vóór dien tijd, maar vooral toen, waren het de mannen, die, krachtens hunne belijdenis van de eere des Heeren naast Dr. Kuyper hadden moeten staan, neen zelfs vooraf hadden moeten gaan, die hem èn op staatkundig èn op kerkelijk èn op wetenschappelijk terrein tegenstonden.

Dr. Kuyper streed voor de vrijheid der Kerk, der school en der wetenschap. Zij zochten met hunne oppervlakkigheid niet anders dan eene vrijheid voor zich zelf.

Door oppervlakkigheid en vooringenomenheid, Dr. Doedes schrijft „hoe *durft* Dr. Kuyper ergeen dat God drieëenig de Schepper is"? Dr. Kuyper toont, met de stukken aan, „dat zielkundig is bewezen dat Dr. Doedes de stukken niet kende".

Dr. van Toorenenbergen beweert dat „een deel der Dortsche nalatenschap verzaakt werd; breed en juist gedocumenteerd betoogt en betoont Dr. Kuyper dat Dr. van Toorenenbergen op het hoofdpunt het pleit heeft verloren; wat ook door niet Gereformeerden wordt erkend. Eindelijk Dr. Bronsveld, wiens aanval even vluchtig als zijne verdediging oppervlakkig was, wordt zoo ducatig op zijn nommer gezet, dat Dr. Schaepman eens schreef: „hebt gij „Sirtis genomen" gelezen, vraag eens aan Dr. Bronsveld, het moet een welliust zijn om zoo verpletterd te worden".

Hoe fel wordt in 1886 Dr. Kuyper weer door de broeders aangevallen en beschuldigd van oproer, erger nog van revolutie.

Waarom deze geschiedenis weer herinnerd? In 't verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal.

Van 1816 tot 1886 is, niet het minst van 1834 af gestreden, en geleden voor de vrijheid der Kerken. Voor de vrijheid van onderwijs, en het heeft God behaagd, de kerken en scholen vrij te maken.

Wat zullen wij nu doen met de erfenis ons nagelaten. Dankbaar zijn! Dit is goed, maar men vergete niet dat deze dankbaarheid zich in daden moeten uiten. Wij zullen dankbaar gedenken de daden die de Heere gedaan heeft, maar dan ook ijverig naspeuren op welke wijze die dankbaarheid moet worden betoond.

Waarom is Dr. Kuyper ook door de broeders zoo maligd? omdat hij streed ten eerste voor de waarheid die naar de Godsaligheid is, dat de Schrift is Gods Woord, dat de belijdenis der Kerken in Nederland moet blijven gehandhaafd tot een wettige Synode hierover beslist.

Laat men zich wachten de belijdenis te beoordeelen vóór men haar kent. Laat men zich wachten als reformator op te treden, zonder vooraf den Heere gesmeekt te hebben een ander te zenden.

Mozes, Gideon, Jesaja, Luther, Calvijn en zoo velen door God geroepen werden, hebben niet dan na ernstige worsteling de taak aanvaard.

Ernstig dringt spreker er op aan om de werken van Dr. Kuyper te lezen en te herlezen, en het zal duidelijk worden, dat even als in 1876—1886, onkunde en eigenwijsheid de eerste oorzaken zijn der oppositie. Noch de bezwaren tegen de verbondsleer, noch die welke tegen de belijdenis, noch die welke tegen de Heilige Schrift worden aangevoerd, zijn nieuw.

Spreker eindigt zijn korte inleiding met den ernstigen raad de werken te lezen van Dr. Kuyper, vooral van 1876—1886.

Belangrijke bespreking volgde op dit woord. Gevraagd werd o.a. naar den invloed van de V. U. op de wetenschap. Verweren werd naar de handboeken, en het tal van jonge mannen die hun opleiding aan de V. U. hadden genoten.

De strijd van 1886 werd uitvoerig besproken. Gevraagd werd wat toch van de »paneelzagerij" aan was. Duidelijk werd aangetoond — men lese toch Rullmann's boekje — hoe door Dr. Kuyper en Rutgers en Mr. Lohman en Heemskerk niets anders was gedaan als wat ieder doen moet, aan wiens zorg de eigendommen van anderen zijn toevertrouwd, n.l. inbrekers verwijderen en verdere inbraken trachten te voorkomen.

Besloten werd een gewestelijk comité voor Noordelijk Groningen op te richten en op deze wijze de propaganda te bevorderen.